

Politika zaštite djece

Udruge UZOR

1. Uvod:

Udruga UZOR je neprofitna organizacija osnovana 2007. godine, čiji stručnjaci (psiholozi, pedagozi, socijalni radnici, psihoterapeuti) provode aktivnosti ciljane na pomoć, podršku, zaštitu ranjivih skupina u cilju razvoja kulture nenasilja, tolerancije, socijalne solidarnosti, promocije zdravlja, odnosno društva koje brine, a vodeći se primjenjivim Zakonima, propisima i statutom organizacije.

Udruga aktivnostima savjetovanja, edukacije i psiho-socijalne podrške kontinuirano radi na smanjenju socijalne isključenosti i unapređenju zdravlja ranjivih i marginaliziranih skupina društva. Svojim djelovanjem, usmjerenošću na uspostavljanje odnosa uzajamnog povjerenja, doprinosi razvoju civilnog društva i zajednice u kojoj svaki pojedinac može ostvariti svoja prava i razviti se u odgovornog i utjecajnog sudionika.

Sve aktivnosti realiziraju se kroz edukaciju stručnjaka, timski stručni rad i superviziju te podizanje svijesti javnim istupanjima, objavama na društvenim mrežama i tiskanim tematskim publikacijama. Također, svim aktivnostima inherentne su vrijednosti koje kao udruga negujemo te principi kojima se vodimo u radu s djecom i mladima, a to su:

- sigurnost i dobrobit djece i mladih koje slušamo i potičemo da iskazuju svoje potrebe te ohrabujemo da se zalažu za vlastita prava;
- poštivanje i razumijevanje djece i mladih u okviru njihovog vlastitog konteksta - kulture, religije i etničke pripadnosti;
- viđenje različitosti kao bogatstva i preduvjet izgradnje humanog i demokratskog društva
- zaštita privatnosti i identiteta djeteta;
- zabrana diskriminacije, isključivanja ili marginaliziranja djece;
- dostojanstvo i jednaka prava za sve članove društva.

Svojim djelovanjem na svim razinama nastojimo unaprijediti psihički i emocionalni razvoj djece i mladih, kako bi oni dosegli svoje pune potencijale.

Cilj ovog dokumenta je prikaz pravila zakonski, stručno i etički utemeljene prakse Udruge UZOR s ciljem zaštite djece i mladih kod izloženosti nasilju, zlostavljanju i zanemarivanju ili u riziku, a u njihovom najboljem interesu.

U nastavku se navode standardi kojima se propisuju načini postupanja djelatnica/djelatnika, suradnica i volonterki organizacije u poduzimanju mjera zaštite prava djece te obveze prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima.

Izrazi koji imaju rodno značenje, a koriste se u ovom dokumentu, bez obzira na to jesu li korišteni u muškome ili ženskome rodu, obuhvaćaju na jednak način i muški i ženski rod.

2. Etički principi u radu s djecom i obiteljima

Svi stručnjaci su dužni poštovati Etički kodeks svoje struke. Štitimo povjerljivost informacija, osim u slučajevima potrebe zaštite djetetovih prava, o čemu se obavještavaju i djeca i obitelji sukladno zakonu.

3. Politika zaštite dječjih prava razvijena je sukladno važećim zakonskim propisima u Republici Hrvatskoj na kojima se temelji rad s djecom i mladima:

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, 1989

Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, 2012

Zakon o zaštiti osobnih podataka, 2003 (NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12)

Ustav Republike Hrvatske, 1990 (NN 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14)

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 137/09, 14/10, 60/10)

Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, 2014

Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, 2004

Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima, 2004

Protokol o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece, 2014

Etički kodeks istraživanja s djecom, 2003

Kodeks etike psihološke djelatnosti, 2005

4. Odgovornost Udruge u vidu zaštite djece i mladih:

- promicati prava djece i mladih;
- osigurati poštivanje najboljeg interesa djece i mladih;
- osigurati zaštitne mjere protiv nasilja nad djecom i mladima, a kroz prepoznavanje, educiranje i reagiranje na zlostavljanja i zanemarivanja djece i mladih, u skladu sa zakonom;
- osigurati učinkovitu, pravovremenu i dobro koordiniranu podršku djeci, mladima i njihovim obiteljima, koja uključuje suradnju s nadležnim institucijama;
- sve provoditelje aktivnosti na programima, projektima i aktivnostima koje uključuju izravan rad s djecom i mladima, tražiti ispunjavanje zakonskih uvjeta za rad s djecom i mladima;
- za sve projekte koji uključuju izravan rad s djecom i mladima, posebno pažljivo birati partnere, provjeravati njihove prakse i tražiti na uvid njihove dokumente kojima štite prava djece;

5. Individualna odgovornost i očekivanja

Djelatnici, suradnici i volonteri/volonterke koje u svom radu dolaze u direktan ili indirektan kontakt s djecom trebaju biti svjesne situacija koje mogu predstavljati rizik za djecu te znati pravilno reagirati u takvim situacijama, planirati i organizirati rad i mjesto za rad tako da sve potencijalne rizike svedu na minimum.

Djelatnici, suradnici i volonteri/volonterke:

- trebaju omogućiti djeci da otvoreno razgovaraju o bilo kojem problemu;
- prijaviti nadležnim institucijama svako loše postupanje prema djeci koje budi opravdanu sumnju na zlostavljanje i/ili zanemarivanje;

- razgovarati sa djecom o njihovom kontaktu s djelatnicama, volonterkama i suradnicama organizacije te ih potaknuti da se slobodno izraze ako ih nešto brine ili smeta; (stvoriti okruženje u kojem će se djeca osjećati sigurno i poštovano) ;
- poučiti djecu o njihovim pravima i načinu postupanja u slučaju povrede tih prava, te osnažiti djecu da razgovaraju o problemima koji ih muče;
- uzimati u obzir mišljenje djeteta kada se radi o okolnostima koje se na njega odnose, s poštovanjem i uvažavanjem;
- omogućiti djeci da sudjeluju u procesima donošenja odluka koje se odnose na njih, kroz participativan proces u kojem se poštuju prava djeteta, njihovi stavovi, dostojanstvo i integritet;
- biti svjesni razlike u moći između odraslih i djece i izbjegavati bilo kakvu zlouporabu koja iz ovakve situacije može nastati;
- Izbjegavati situacije koje ih mogu staviti u osjetljiv i kompromitirajući položaj: nastojati biti u društvu bar još jedne odrasle osobe kada rade s djecom ili biti vidljivi drugima kada su s djecom, osim ukoliko se radi o intervenciji koja zahtjeva privatnost (npr. psihoterapija) ;
- obratiti pažnju na prikladnost tjelesnog kontakta s djetetom i kada se on smatra prihvaćenim, kao što je držanje za ruku, zagrljaj ili poljubac. Trebaju biti sigurni da se dijete osjeća dobro u tim okolnostima;
- služiti svojim ponašanjem kao dobar model djeci – ponašati se odgovorno i brižno, ponašati se jednako prema svojoj djeci bez obzira na spol, rod, seksualnu orijentaciju, nacionalnu, etničku i vjersku pripadnost; politička uvjerenja; tjelesna ili mentalna ograničenja i/ili oštećenja te životne okolnosti (npr. maloljetnička trudnoća, život u domu)
- biti svjesni da se zlostavljanje može događati i među djecom te stoga izbjegavati situacije koje dovode do takvog rizika kao npr. ostavljati stariju i mlađu djecu ili posebno osjetljive grupe djece, bez nadzora;
- za snimanje zvučnih, fotografskih ili video materijala te njihovo objavljivanje na mrežnim stranicama, društvenim mrežama i drugim materijalima Udruge UZOR promotivne i edukativne svrhe tražiti uz suglasnost samog djeteta i pisanu suglasnost roditelja ili skrbnika na unaprijed pripremljenom obrascu.

Djelatnice, suradnice i volonterke u radu s djecom ne smiju nikada:

- udariti ili na drugi način fizički povrijediti ili fizički zlostavljati djecu;
- razviti nepotreban fizički kontakt sa djecom;
- razviti seksualni kontakt sa djecom;
- ponašati se na neprikladan ili seksualno provokativan način;
- razviti takav odnos sa djecom, koji bi se na bilo koji način mogao smatrati iskorištavajućim ili zlostavljajućim;
- djelovati na način koji bi mogao dovesti dijete u rizik da bude zlostavljano;
- koristiti jezičke izraze, davati prijedloge ili nuditi savjete koji su neprikladni, uvredljivi ili na bilo koji način ponižavajući;
- propustiti adekvatno reagirati na nezakonito, opasno ili nasilničko ponašanje djece;
- propustiti adekvatno reagirati na nezakonito, opasno ili nasilničko ponašanje roditelja/skrbnika prema djeci;
- ponašati se na način da posrame, ponize, omalovaže ili degradiraju djecu, ili na drugi način primijene bilo koji oblik emocionalnog zlostavljanja;
- diskriminirati, različito tretirati ili favorizovati određenu djecu, isključujući drugu;
- objavljivati fotografije ili video uratke djece polaznika radionica za promociju aktivnosti organizacije bez informiranog pristanka njihovih roditelja;
- djecu izlagati neprimjerenim sadržajima koji mogu uzrokovati emocionalnu štetu, kao što su nasilje ili pornografija;
- izlagati i upućivati djecu na eksploataciju dječjeg rada;
- zanemarivati djecu uskraćujući im odgovarajuću brigu i ne uvažavajući njihove potrebe;
- sudjelovati u bilo kakvom opasnom, ilegalnom ili zlostavljajućem ponašanju prema djeci;
- činiti stvari umjesto djece kada se radi o tome da djeca mogu sama (npr. oblačenje, pisanje zadaće);
- ignorirati iskaznu brigu djeteta vezanu uz zlostavljanje ili zanemarivanje.

6. Procedure i postupci Udruge

Imajući u vidu sve zakonske propise, smjernice i dobrobit djece i mladih Udruge je donijela *Pravilnik o politici zaštite djece Udruge UZOR.*

Ovaj pravilnik i svi zakonski te profesionalni standardi vrijede i odnose se na pravila ponašanja i djelovanja odraslih, odnosno svog zaposlenog osoblja, vanjskih suradnika i volontera Udruge, prema djeci i mladima.

Politika je odobrena od strane Upravnog tima Udruge, a odnosi se na sve zaposlenike, volontere i vanjske suradnike organizacije.

Politika o zaštiti djece objavljena je na web stranici Udruge.

Udruge se obvezuje informirati o ovom dokumentu i svim načelima, pravilima i procedurama sadržanima u njemu sve osobe koje su uključene u izravan rad s djecom u sklopu programa ili projekata (zaposlenici, treneri, volonteri, vanjski suradnici), a predstavljaju Udrugu UZOR.

Udruge razmatra i preispituje propise i smjernice ovog dokumenta na način da se provođenje politika i procedura zaštite djece i mladih redovito prati. Učenje iz praktičnih slučajeva/iskustava utječe na moguće izmjene ovog dokumenta.

Upravni tim jednom godišnje provodi unutarnju reviziju i prati provedbu propisa i smjernica ovog dokumenta u svim aktivnostima. Provedba i napredak prenosi se svim tijelima Udruge i uključuje se u godišnja izvješća.

Predsjednica Udruge ima posebnu odgovornost za nadzor nad provedbom politike.

Za Udrugu UZOR

Predsjednica udruge

Paula Bogović

Prilog 1. Definicije pojmova

Dijete je svaka osoba ispod navršenih 18 godina, sukladno UN-ovoj Konvenciji o pravima djeteta (1989).

Zlostavljane djeteta, sukladno Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (1999), uključuje sve oblike fizičkog i/ili emocionalnog lošeg ponašanja prema djetetu, seksualnog iskorištavanja, zanemarivanja i eksploatiranja djeteta, koje za posljedicu ima stvarnu ili potencijalnu štetu za dječje zdravlje, razvoj i dignitet.

Zaštita djeteta je zajednički termin koji obuhvaća principe, pravilnike, standarde, zakone i procedure čiji je cilj zaštita djece od namjerne i nenamjerne štete. U kontekstu ovog dokumenta, odnosi se specifično na odgovornosti organizacije i osoblja u zaštiti djece s kojom radimo.

Politika zaštite dječjih prava je dokument koji pokazuje namjeru zaštite djece od štete, koji jasno upućuje na postupke i procedure koji će se koristiti s ciljem zaštite dječjih prava u okviru organizacije. To je instrument koji promovira osiguravanje sigurnog okruženja za djecu, te putem kojeg se organizacija obvezuje na poštivanje dječjih prava.

Informirani pristanak je sposobnost davanja slobodnog i informiranog pristanka, uvijek uzimajući u obzir dob i stupanja razvoja djeteta. Osoba odgovorna za dijete (roditelj/skrbnik) morat potpisati pristanak za korištenje i objavljivanje fotografija/video uradaka djeteta, ali i dijete treba informirati o čemu se radi kako bi i ono moglo dati svoj pristanak.

Direktni kontakt s djecom je svaki kontakt pri kojem je osoba u fizičkoj blizini djeteta.

Indirektni kontakt s djecom uključuje sve situacije u kojima osoba ima pristup djetetovim osobnim informacijama (npr. imenu, adresi, fotografijama i sl.) u kontekstu rada u organizaciji.

Fizičko zlostavljanje djeteta odnosi se na namjerno nanošenje ozljeda djetetu fizičkim putem od strane roditelja ili odraslih osoba, ali i na nesprečavanje istog. Ovo uključuje udaranje, šamaranje, nanošenje opekline, bacanje na pod ili niz stepenice, vezanje uz radiator ili ormar, uskraćivanje

hrane, zatvaranje na tavan ili u podrum, davanje otrovnih sredstava, alkohola ili neodgovarajućih lijekova, pokušaje utapanja ili davljenja djeteta, tresenje djeteta.

Emocionalno zlostavljanje odnosi se na slučajeve kada roditelji trajno propuštaju iskazivanje ljubavi i pažnje svojoj djeci. Ono se iskazuje kroz prijetnje, izrugivanja, viku, ponižavanje od strane odraslih, kao i kroz neprihvatanje djetetovih potreba za ljubavlju i brigom važnom za djetetov normalan psihički razvoj. Vrlo čest oblik emocionalnog zlostavljanja predstavlja manipulacija dječjim osjećajima od strane odraslih osoba sa svrhom rješavanja nekih vlastitih problema (npr. u slučajevima rastave braka) kao i svjedočenje nasilju u obitelji, iako samo dijete nije izravno žrtva tog nasilja. Ove situacije uzrokuju gubitak samopozdanja i samopoštovanja kod djeteta, ono postaje povučeno i nervozno.

Seksualno zlostavljanje odnosi se na slučajeve u kojima odrasla osoba prisiljava dijete da sudjeluje u nekoj seksualnoj aktivnosti, koristeći pri tome dijete kako bi zadovoljila svoje vlastite želje. To može uključivati milovanje, masturbaciju, oralni, vaginalni ili analni odnos ili izlaganje djece pornografskim videosnimkama, knjigama, časopisima i drugom materijalu.

Seksualno iskorištavanje odnosi se na bilo koji čin ili pokušaj zlouporabe iz pozicije moći ili povjerenja, u seksualne svrhe (seksualna ili politička korist od seksualnog iskorištavanja osobe)

Zanemarivanje djeteta može imati štetne posljedice za razvoj djeteta kao i zlostavljanje. Ono predstavlja nezadovoljavanje djetetovih osnovnih potreba poput odgovarajuće hrane, odjeće, uvjeta stanovanja, medicinske skrbi i školovanja, a roditelj ili skrbnik ima mogućnosti za njihovo zadovoljenje. Također, zanemarivanje predstavlja i ostavljanje same kod kuće djece koja su premlada da se brinu o sebi, prepuštanje djece neadekvatnom nadzoru, nepažnja prema emocionalnim potrebama djeteta, dijete nitko ne sluša i ne obazire se na njegove potrebe i želje. Nitko mu neće reći "Vidi kako si lijepo nacrtao crtež" ili "Primjećujem da te danas nešto muči...".